

**CAO van 8/12/1982, gewijzigd bij CAO van 1/01/2001
tot vaststelling van de arbeids- en loonvoorwaarden
van sommige werknemers**

rechtsbron	nummer	reg.nr.	Bron	rechtsbrondatum	gepub liceerd in	publicatiedatum	pagina
C.A.O.				08.12.1982			
C.A.O.			Vakbond	01.01.2001			

HISTORIEK

Hoofdstuk I : Toepassingsgebied

Hoofdstuk II : Algemene opmerkingen

Hoofdstuk III : Werknemers die hoofdzakelijk handenarbeid verrichten

Hoofdstuk IV : Werknemers die hoofdzakelijk intellectuele arbeid verrichten

Afdeling 1 : Administratief personeel

Afdeling 2 : Technisch en paramedisch personeel

Afdeling 3 : Verplegingspersoneel

Hoofdstuk V : Gemeenschappelijke bepalingen

Hoofdstuk VI : Slotbepalingen

Gelet op de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, inzonderheid op artikel 28;

Gelet op het verzoek van het Paritair Subcomité voor de inrichtingen onderworpen aan de wet op de ziekenhuizen;

HOOFDSTUK I : TOEPASSINGSGEBIED

Art.1

Deze collectieve arbeidsovereenkomst is van toepassing op de werkgevers en de werknemers van de instellingen welke ressorteren onder het Paritair Subcomité voor de inrichtingen onderworpen aan de wet op de ziekenhuizen.

Onder werknemers wordt verstaan, het mannelijk en vrouwelijk werklieden- en bediendenpersoneel.

HOOFDSTUK II : ALGEMENE OPMERKINGEN

Art.2

De bepalingen van deze collectieve arbeidsovereenkomst stellen de algemene regels vast welke van toepassing zijn op al de werknemers en beogen slechts minimumlonen te bepalen terwijl aan de partijen de vrijheid wordt gelaten gunstiger voorwaarden overeen te komen, waarin onder meer rekening wordt gehouden met de bijzondere bekwaamheden en de persoonlijke verdienste van de betrokkenen.

Zij mogen geen afbreuk doen aan de bepalingen welke voor de werknemers gunstiger zijn, daar waar dergelijke toestand bestaat.

Art.3

1. Het loon van de werknemer wordt vastgesteld in de schaal verbonden aan zijn graad.
2.
  - a) de basisschaal wordt toegekend aan de werknemer waarvan de geldelijke anciënniteit nul is of minder dan twee jaar.
  - b) de "bis"-schaal wordt toegekend zodra de werknemer twee jaar geldelijke anciënniteit telt in de met zijn graad overeenstemmende basisschaal.
  - c) de "ter"-schaal wordt toegekend zodra de werknemer twaalf jaar geldelijke anciënniteit telt in de aan zijn graad verbonden "bis"-schaal, op voorwaarde dat het genot van deze "ter"-schaal beperkt blijft tot 90 pct. van de personeelssterkte voor de met de basisschaal overeenstemmende graad.
3.
  - d) Voor de toepassing van punt 2 van dit artikel en van de loonschalen, wordt voor elk van de schalen een structuur vastgesteld, zoals vermeld in bijlage I. Deze structuur omschrijft voor elk van de basisschalen, "bis" en "ter"-schalen :
    - een jaarlijks minimumloon;
    - zogenaamde "trappen"-lonen, welke het resultaat zijn van de periodieke jaarlijkse of tweejaarlijkse verhogingen;
    - een jaarlijks maximumloon.
  - e) De bedragen vermeld in bijlage II stemmen overeen met de uurlonen aan 100 pct.
  - f) De bedragen vermeld in bijlage III stemmen overeen met de uurlonen aan 100 pct.

Art.4

1. De schalen toegekend aan de werknemer worden ingedeeld in vier leeftijdsklassen :
  - a) klasse 18 jaar : schalen met volgende laatste twee cijfers : 10 - 11 - 12 - 14 - 16 - 18 - 22 - 24 - 26 - 30 - 40 - 45 - 54 - 57 - 59.
  - b) klasse 20 jaar : schalen met volgende laatste twee cijfers : 31 - 39 - 43 - 47 - 50 - 53 - 62 - 63.
  - c) klasse 23 jaar : schalen met volgende laatste twee cijfers : 55 - 61 - 66 - 77 - 78 - 81.
  - d) klasse 24 jaar : schalen met volgende laatste twee cijfers : 80.
2. Het minimumloon van de schaal geldt voor de werknemer die achttien jaar oud is, ongeacht de klasse van zijn schaal. Voor de werknemer die minder dan achttien jaar oud is, wordt het minimumloon met een forfaitaire som verminderd waarvan het bedrag als volgt is vastgesteld per jaar :
  - a) 448,19 EUR vanaf 1 januari 2002 voor de referentieschalen 10 11 - 12 - 18 - 32. (gewijzigd bij c.a.o. 00.00.2001)
  - b) 672,33 EUR vanaf 1 januari 2002 voor de referentieschalen 14 16 - 22 - 24 - 26 - 30 - 34 - 40 - 45 - 54 - 59. (gewijzigd bij c.a.o. 00.00.2001)
  - c) 896,41 EUR voor de referentieschalen 31 - 39 - 43 - 47 - 50 53 - 55 - 61 - 62 - 63 - 66 - 76 - 77 - 78 - 81. (gewijzigd bij c.a.o. 00.00.2001)

Art.5

De in deze collectieve arbeidsovereenkomst vastgestelde graden zijn zowel van toepassing op het vrouwelijk als op het mannelijk personeel.

HOOFDSTUK III : WERKNEMERS DIE HOOFDZAKELIJK HANDENARBEID VERRICHTEN

Art.6

Aan de werknemers die hoofdzakelijk handenarbeid verrichten worden volgende graden toegekend :

- ongeschoold werkman - onderhoudswerkman;
- halfgeschoold werkman B;
- geschoold werkman A;
- geschoold werkman B;
- eerste werkman A;
- eerste werkman B;
- ploegbaas B;
- werkleider;
- werkmeester.

Art.7 : Toekenningsvoorwaarden tot de graden

De graad van ongeschoold werkman en onderhoudswerkman wordt toegekend aan de werknemer die niet in het bezit is van een diploma, brevet of getuigschrift.

De graad van halfgeschoold werkman B wordt toegekend aan de werknemer die een vorming of beroepsbekwaamheid bezit gelijk aan het lager secundair beroepsonderwijs of onvolledig lager secundair technisch onderwijs.

De graad van geschoold werkman A wordt toegekend aan de werknemer die een vorming of beroepsbekwaamheid bezit, gelijk aan het hoger secundair beroepsonderwijs of het lager secundair technisch onderwijs.

De graad van geschoold werkman B wordt toegekend aan de werknemer die een vorming of beroepsbekwaamheid bezit, gelijk aan het hoger secundair beroepsonderwijs of het lager secundair technisch onderwijs en die bovendien een bijkomende vorming heeft genoten voor zijn functie.

De graad van eerste werkman A wordt toegekend aan de werknemer die een vorming of beroepsbekwaamheid bezit, gelijk aan het hoger secundair technisch onderwijs.

De graad van eerste werkman B wordt toegekend aan de werknemer die een vorming of beroepsbekwaamheid bezit, gelijk aan het hoger secundair technisch onderwijs en die bovendien een bijkomende vorming heeft genoten voor zijn functie.

De graad van ploegbaas B wordt toegekend aan de werknemer die verantwoordelijk is voor een groep werklieden en met een coördinatieopdracht voor de activiteiten van deze groep is belast.

De graad van werkleider wordt toegekend aan de werknemer die de leiding heeft van het geheel van de werklieden en belast is met een coördinatieopdracht voor de activiteiten van het geheel van de werklieden.

De graad van werkmeester wordt toegekend aan de werknemer die in het bezit is van een diploma van hogere scholing en of specialisatie.

Art.8 : Loonschalen

- de schalen 1.10 worden toegekend aan de titularissen van de graad van ongeschoold werkman en onderhoudswerkman.
- de schalen 1.12 worden toegekend aan de titularissen van de graad van halfgeschoold werkman B.
- de schalen 1.14 worden toegekend aan de titularissen van de graad van geschoold werkman A.
- de schalen 1.22 worden toegekend aan de titularissen van de graad van geschoold werkman B.
- de schalen 1.26 worden toegekend aan de titularissen van de graad van eerste werkman A.
- de schalen 1.30 worden toegekend aan de titularissen van de graad van eerste werkman B.
- de schalen 1.40 worden toegekend aan de titularissen van de graad van ploegbaas B.
- de schalen 1.54 worden toegekend aan de titularissen van de graad van werkleider.
- de schalen 1.59 worden toegekend aan de titularissen van de graad van werkmeester.

Art.9

Het bedrag van het uurloon toegekend aan de graden vermeld in artikel 7 is, voor de loonschalen vermeld in artikel 8, gelijk aan een fractie van het jaarloon, waarvan de teller 1 is en de noemer het aantal verplichte werkuren per week vermenigvuldigd met 52.

HOOFDSTUK IV : WERKNEMERS DIE HOOFDZAKELIJK INTELLECTUELE ARBEID VERRICHTEN

AFDELING 1 : ADMINISTRATIEF PERSONEEL

Art.10

Aan het administratief personeel worden volgende graden toegekend :

- klasseerder;
- expeditionair;
- klerk;
- klerk-typist;
- eerstaanwezend klerk;
- eerstaanwezend klerk-typist;
- hoofdklerk; hoofdklerk-typist;

- klerk-stenotypist;
- eerstaanwendend klerk-stenotypist;
- hoofdklerk-stenotypist;
- opsteller;
- rekenplichtig opsteller;
- directiesecretaris;
- eerstaanwendend directiesecretaris;
- onderbureauchef;
- bestuurschef;
- verificateur;
- maatschappelijk assistent;
- maatschappelijk assistent eerste klasse;
- eerstaanwendend maatschappelijk assistent;
- hoofdmaatschappelijk assistent;
- bestuurssecretaris.

Art.11 : Toekenningsvoorwaarden tot de graden

- a) De graden van klasseerder en expeditionair worden toegekend aan de werknemer die niet in het bezit is van een diploma, brevet of getuigschrift.
- b) De graden van klerk, klerk-typist, eerstaanwendend klerk, eerstaanwendend klerk-typist, hoofdklerk, hoofdklerk-typist, klerk-stenotypist, eerstaanwendend klerk-stenotypist en hoofdklerk-stenotypist worden toegekend aan de werknemer die in het bezit is van één van volgende diploma's of getuigschriften :
  1. gehomologeerd getuigschrift van lagere secundaire studies of gelijkwaardig getuigschrift uitgereikt door een van regeringswege samengestelde examencommissie;
  2. diploma van een tot de groep handel, administratie en organisatie behorende afdeling van een lagere secundaire technische leergang van een inrichting voor technisch onderwijs opgericht, gesubsidieerd of erkend door de Staat, uitgereikt na een cyclus van tenminste zevenhonderd vijftig lestijden;
  3. brevet van de afdeling "bureauwerk" of "kantoorwerk" uitgereikt door een hogere secundaire beroepsschool opgericht, gesubsidieerd of erkend door de Staat;
  4. diploma of studiegetuigschrift waaruit blijkt dat de eerste drie jaren middelbaar onderwijs met vrucht werden gevolgd en beëindigd voor het schooljaar 1965-1966 in een door de Staat opgerichte, gesubsidieerde of erkende inrichting van middelbaar of technisch onderwijs;
  5. studiegetuigschrift waaruit blijkt dat de eerste twee jaar lagere normaalstudies, aangevat onder de regeling van kracht op 31 augustus 1957, met vrucht werden gevolgd;
  6. diploma of getuigschrift waaruit blijkt dat de eerste drie jaar studies in een technische school of in een technische afdeling toegevoegd aan een middelbare school opgericht, gesubsidieerd of erkend door de Staat en gerangschikt in één van volgende categorieën : A3, A6/A3, A6/C1/A3, A3A, A7/A3, C1, C5/C1, C2/Aa, met vrucht werden gevolgd;
  7. eindexamen of getuigschrift uitgereikt na een cyclus van tenminste zevenhonderd vijftig lestijden door een inrichting voor technisch onderwijs gerangschikt in categorie B3/B2, opgericht, gesubsidieerd of erkend door de Staat en welke bij de toelating een diploma eist van volledige lagere secundaire studies of het welslagen voor een daarmee gelijkgesteld toelatingsexamen.

- c) De graden van opsteller, rekenplichtig opsteller, directiesecretaris, eerstaanwendend directiesecretaris, onderbureaucheef, bestuurschef en verificateur worden toegekend aan de werknemer die in het bezit is van één van volgende diploma's of getuigschriften :
1. gehomologeerd eindgetuigschrift of erkend diploma van middelbare studies van de hogere graad, ofwel : eindgetuigschrift van middelbare studies van de hogere graad en welslagen in - of vrijstelling van - het voorbereidend examen georganiseerd door de universiteit met het oog op de toelating tot de studies welke tot een wetenschappelijke graad leiden;
  2. getuigschrift van hoger middelbaar onderwijs uitgereikt door de examencommissie van de Staat voor het hoger middelbaar onderwijs;
  3. eindexamen van hoger onderwijs van het korte type volgens volledig leerplan uitgereikt door een inrichting opgericht, gesubsidieerd of erkend door de Staat of door een van regeringswege samengestelde examencommissie;
  4. gehomologeerd diploma van hogere secundaire technische studies of eindgetuigschrift van studies in een hogere secundaire technische school, na een cyclus van zes jaar met vrucht volbrachte secundaire studies, uitgereikt door een inrichting van technisch onderwijs opgericht, gesubsidieerd of erkend door de Staat of door een van regeringswege samengestelde examencommissie;
  5. diploma van een tot de groep handel, administratie en organisatie behorende afdeling van een hogere secundaire technische leergang van een inrichting voor technisch onderwijs opgericht, gesubsidieerd of erkend door de Staat, uitgereikt na een cyclus van tenminste zevenhonderd vijftig lestijden;
  6. diploma van een tot de groep handel, administratie en organisatie behorende afdeling van het economisch hoger onderwijs van het korte type sector "sociale promotie", uitgereikt door een inrichting opgericht, gesubsidieerd of erkend door de Staat;
  7. kandidaatdiploma of -getuigschrift uitgereikt na een cyclus van tenminste twee jaar studie door een door de Staat opgerichte, gesubsidieerde of erkende hogere technische school van de derde graad, categorie A5;
  8. getuigschrift uitgereikt na een van de voorbereidende proeven voorgeschreven door de artikelen 10, 10bis en 12 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens;
  9. eindexamen of studiegetuigschrift uitgereikt door een inrichting voor technisch onderwijs opgericht, gesubsidieerd of erkend door de Staat en gerangschikt in volgende categorieën : A1, A6/A1, A7/A1, C1/A1, A8/A1, A1/D, A2/An, C1/D, C5/C1/D en C1/An;
  10. eindexamen of getuigschrift na drie jaar studies van de hogere secundaire cyclus uitgereikt door een inrichting voor technisch onderwijs opgericht, gesubsidieerd of erkend door de Staat en gerangschikt in volgende categorieën : A2, A6/A2, A6/C1/A2, A7/A2, A8/A2, A2/A, C1, C1/A, C5/C1, C1/A2, voor zover evenwel de houders van deze diploma's of getuigschriften met vrucht een volledige cyclus van zes jaar studies, volgend op de lagere studies, hebben gevolgd :
  11. eindexamen of -getuigschrift uitgereikt na een cyclus van tenminste zevenhonderd vijftig lestijden door een inrichting van technisch onderwijs gerangschikt in de categorie B3/B1 opgericht, gesubsidieerd of erkend door de Staat en welke, bij de toelating, een diploma eist van volledige hogere secundaire studies of het welslagen voor een daarmee gelijkgesteld toelatingsexamen.
- d) De graad van maatschappelijk assistent wordt toegekend aan de werknemer die in het bezit is van een diploma van maatschappelijk assistent.
- e) De graad van maatschappelijk assistent eerste klasse wordt toegekend aan de titularis van de graad van maatschappelijk assistent na een geldelijke anciënniteit van negen jaar in de "bis" schaal 1.55.
- f) De graad van eerstaanwendend maatschappelijk assistent wordt toegekend aan de titularis van de graad van maatschappelijk assistent eerste klasse na een geldelijke anciënniteit van achttien jaar in de "ter" schaal 1.61.

- g) De graad van hoofdmaatschappelijk assistent wordt toegekend voor zover de dienst ten minste vier maatschappelijke assistenten omvat.
- h) De graad van bestuurssecretaris wordt toegekend aan de werknemer die in het bezit is van één van volgende diploma's of getuigschriften :
1. wettelijk diploma van de academische graden van licentiaat, ingenieur of geaggregeerde;
  2. wetenschappelijk diploma van dezelfde graden, met of zonder bijkomende kwalificatie, uitgereikt door de Belgische universiteiten met inbegrip van de aan deze universiteiten geannexeerde scholen, door de bij de wet met universiteiten gelijkgestelde scholen voor graden welke zij krachtens de wet verlenen indien de studies tenminste vier jaar hebben omvat, ook wanneer een gedeelte van deze studies niet in één van voormelde onderwijsinrichtingen werd volbracht;
  3. diploma van licentiaat in de handelswetenschappen, met of zonder bijkomende kwalificatie van handelsingenieur, van licentiaat in de bestuurswetenschappen, van licentiaat-vertaler of van licentiaat-tolk uitgereikt overeenkomstig de wet van 11 september 1933 op de bescherming van de titels van hoger onderwijs, door één van staatswege opgerichte, gesubsidieerde of erkende inrichting van hoger onderwijs van het lange type;
  4. diploma van licentiaat in de politieke wetenschappen, de sociale wetenschappen, de bestuurswetenschappen en de handelswetenschappen ter bekroning van studies welke voor 1 oktober 1943 werden aangevangen en tenminste een cyclus van drie jaar hebben omvat;
  5. diploma van licentiaat in de handelswetenschappen met of zonder bijkomende kwalificatie, van handelsingenieur, van licentiaatvertaler of van licentiaat-tolk uitgereikt, overeenkomstig de wet van 11 september 1933 op de bescherming van de titels van hoger onderwijs, door van staatswege opgerichte, gesubsidieerde of erkende inrichtingen van hoger technisch onderwijs van de derde graad, categorie A5;
  6. eindexamen of -getuigschrift uitgereikt na een cyclus van vijf jaar door de afdeling bestuurswetenschappen van het "Institut d'enseignement supérieur Lucien Cooremans" te Brussel, of het "Hoger Instituut voor bestuurs- en handelswetenschappen" te Brussel, of het "Provinciaal Hoger Instituut voor bestuurswetenschappen" te Antwerpen.

Art.12 : Loonschalen

- de schalen 1.10 worden toegekend aan de titularissen van de graad van klasseerder.
- de schalen 1.11 worden toegekend aan de titularissen van de graad van expeditionair.
- de schalen 1.22 worden toegekend aan de titularissen van de graad van klerk en klerk-typist.
- de schalen 1.26 worden toegekend aan de titularissen van de graad van eeraanwezende klerk en eeraanwezende klerk-typist.
- de schalen 1.40 worden toegekend aan de titularissen van de graad van hoofdklerk en hoofdklerk-typist.
- de schalen 1.24 worden toegekend aan de titularissen van de graad van klerk-stenotypist.
- de schalen 1.30 worden toegekend aan de titularissen van de graad van eeraanwezende klerk-stenotypist.
- de schalen 1.45 worden toegekend aan de titularissen van de graad van hoofdklerk-stenotypist.
- de schalen 1.50 worden toegekend aan de titularissen van de graad van opsteller.
- de schalen 1.31 worden toegekend aan de titularissen van de graad van rekenplichtig opsteller.
- de schalen 1.39 worden toegekend aan de titularissen van de graad van directiesecretaris.
- de schalen 1.53 worden toegekend aan de titularissen van de graad van eeraanwezende directiesecretaris.
- de schalen 1.47 worden toegekend aan de titularissen van de graad van onderbureaucheef.

- de schalen 1.62 worden toegekend aan de titularissen van de graad van verificateur.
- de schalen 1.63 worden toegekend aan de titularissen van de graad van bestuurschef.
- de basis-schaal 1.55, met overgang naar de "bis"-schaal 1.55 na twee jaar geldelijke anciënniteit in de basis-schaal, wordt toegekend aan de titularissen van de graad van maatschappelijk assistent eerste klasse.
- de "bis"-schaal 1.61, met overgang naar de "ter"-schaal 1.61 na twaalf jaar geldelijke anciënniteit in de "bis"-schaal, wordt toegekend aan de titularissen van de graad van maatschappelijk assistent eerste klasse.
- de "ter"-schaal 1.77 wordt toegekend aan de titularissen van de graad van eerstaanweznd maatschappelijk assistent.
- de schalen 1.78 worden toegekend aan de titularissen van de graad van hoofdmaatschappelijk assistent.
- de schalen 1.80 worden toegekend aan de titularissen van de graad van bestuurssecretaris.

AFDELING 2 : TECHNISCH EN PARAMEDISCH PERSONEEL

Art.13

Aan het technisch en paramedisch personeel worden volgende graden toegekend :

- klasseerder;
- expeditionair;
- klerk;
- eerstaanwezend klerk;
- hoofdklerk;
- opsteller;
- laborant;
- diëtist, kinesitherapeut, ergotherapeut, logopedist, assistent klinisch laboratorium en anderen;
- diëtist eerste klasse, kinesitherapeut eerste klasse, ergotherapeut eerste klase, logopedist eerste klasse, assistent klinisch laboratorium eerste klasse en anderen;
- eerstaanwezend diëtist, eerstaanwezend kinesitherapeut, eerstaanwezend logopedist, eerstaanwezend assistent klinisch laboratorium en anderen;
- hoofd assistent klinisch laboratorium;
- technisch ingenieur;
- eerstaanwezend technisch ingenieur;
- industrieel ingenieur.

Art.14 : Toekenningsvoorwaarden tot de graden.

- a) De graden van klasseerder, expeditionair, klerk, eerstaanwezend klerk, hoofdklerk en opsteller worden toegekend overeenkomstig de bepalingen voorzien in artikel 11 betreffende het administratief personeel.
- b) De graad van laborant wordt toegekend aan de werknemer die in het bezit is van een diploma van hoger secundair technisch onderwijs (A2).
- c) De graden van diëtist, kinesitherapeut, ergotherapeut, logopedist, assistent klinisch laboratorium en anderen worden toegekend respectievelijk aan de werknemer die in het bezit is van een

diploma van gegradueerde in de dieetleer, kinesithherapie, ergotherapie, logopedie, klinische scheikunde en andere.

- d) De graden van diëtist eerste klasse, kinesitherapeut eerste klasse, ergotherapeut eerste klasse, logopedist eerste klasse, assistent klinisch laboratorium eerste klasse en andere worden toegekend aan de titularissen van de graden van diëtist, kinesitherapeut, ergotherapeut, logopedist, assistent klinisch laboratorium en anderen na een geldelijke anciënniteit van negen jaar in de "bis"-schaal 1.55.
- e) De graden van eerstaanwend diëtist, eerstaanwend kinesitherapeut, eerstaanwend ergotherapeut, eerstaanwend logopedist, eerstaanwend assistent klinisch laboratorium en anderen worden toegekend aan de titularissen van de graden van diëtist eerste klasse, kinesitherapeut eerste klasse, ergotherapeut eerste klasse, logopedist eerste klasse, assistent klinisch laboratorium eerste klasse en anderen na een geldelijke anciënniteit van achttien jaar in de "ter"-schaal 1.61.
- f) De graad van hoofdassistent klinisch laboratorium wordt toegekend voor zover hij een afdeling beheert welke ten minste tien eenheden omvat.
- g) De graad van technisch ingenieur wordt toegekend aan de werknemer die in het bezit is van een diploma van technisch ingenieur.
- h) De graad van eerstaanwend technisch ingenieur wordt toegekend aan de werknemer die in het bezit is van een diploma van technisch ingenieur en die bovendien een bijkomende vorming heeft genoten voor zijn functie.
- i) De graad van industrieel ingenieur wordt toegekend aan de werknemer die in het bezit is van een diploma van industrieel ingenieur of waarvan het diploma gelijkgesteld is overeenkomstig de bepalingen van de wet van 18 februari 1977 betreffende de inrichting van het hoger onderwijs en inzonderheid van het technisch hoger en het agrarisch onderwijs van het lange type.

Art.15 : Loonschalen

De schalen voorzien in artikel 11 voor het administratief personeel worden toegekend aan de titularissen van de graad van klasseerder, expeditionair, klerk, eerstaanwend klerk, hoofdklerk en opsteller.

De basisschaal 1.43, met overgang naar de "bis"-schaal 1.43 na twee jaar geldelijke anciënniteit in de basisschaal, wordt toegekend aan de titularissen van de graad van laborant.

Na negen jaar geldelijke anciënniteit in de "bis"-schaal 1.43, bekomen ze de "bis"-schaal 1.55 met overgang naar de "ter"-schaal 1.55 na twaalf jaar geldelijke anciënniteit in de "bis"-schaal 1.55 (in dit geval, wordt de geldelijke anciënniteit berekend alsof de schaal 1.55 zou zijn ingedeeld in de klasse "20 jaar").

De basis-schaal 1.55, met overgang naar de "bis"-schaal 1.55 na twee jaar geldelijke anciënniteit in de basis-schaal, wordt toegekend aan de titularissen van de graad van diëtist, kinesitherapeut, ergotherapeut, logopedist en assistent klinisch laboratorium en anderen.

De "bis"-schaal 1.61, met overgang naar de "ter"-schaal 1.61 na twaalf jaar geldelijke anciënniteit in de "bis"-schaal, wordt toegekend aan de titularissen van de graad van diëtist eerste klasse, kinesitherapeut eerste klasse, ergotherapeut eerste klasse, logopedist eerste klasse en assistent klinisch laboratorium eerste klasse en anderen.

De "ter"-schaal 1.77 wordt toegekend aan de titularissen van de graad van eerstaanwendend diëtist, eerstaanwendend kinesitherapeut, eerstaanwendend ergotherapeut, eerstaanwendend logopedist en eerstaanwendend assistent klinisch laboratorium en anderen.

De schalen 1.78 worden toegekend aan de titularissen van de graad van hoofdassistent klinisch laboratorium.

De schalen 1.66 worden toegekend aan de titularissen van de graad van technisch ingenieur.

De schalen 1.81 worden toegekend aan de titularissen van de graad van eerstaanwendend technisch ingenieur.

de schalen 1.80 worden toegekend aan de titularissen van de graad van industrieel ingenieur.

AFDELING 3 : VERPLEGINGSPERSONEEL

Art.16

Aan het verplegingspersoneel worden volgende graden toegekend :

- "hoofdvroedvrouw" - hoofdverpleger;
- "adjunct-hoofdvroedvrouw" - adjunct-hoofdverpleger;
- eerstaanwendend "vroedvrouw" - eerstaanwendend gegradueerde verpleger;
- "vroedvrouw" eerste klasse - gegradueerde verpleger eerste klasse;
- "vroedvrouw" - gegradueerde verpleger;
- gebrevetteerde verpleger;
- verpleegassistent
- ziekenoppasser- ziekenverzorger;
- kinderverzorger - sanitaire helper;
- gezinshelper - bejaardenhelper.

Art.17 : Toekenningsvoorwaarden tot de graden

- a) De graad van "hoofdvroedvrouw" of hoofdverpleger (gekwalificeerde verplegende) wordt toegekend aan de "vroedvrouw" of de verpleger die de leiding heeft van een verpleeggroep waarvoor hij verantwoordelijk is. Deze verpleeggroep omvat het personeel van één verpleeg-eenheid.
- b) De graad van adjunct-"hoofdvroedvrouw" of adjunct-hoofdverpleger (gekwalificeerde verplegende) wordt toegekend aan de "vroedvrouw" of de verpleger die de "hoofdvroedvrouw" of de hoofdverpleger bijstaat in zijn leiding van de verpleeggroep waarvoor hij verantwoordelijk is.
- c) De graad van "vroedvrouw" of gegradueerde verpleger wordt toegekend aan de houder van het diploma van "vroedvrouw" of gegradueerde verpleger of degene die is gerechtigd de titel "vroedvrouw" of gegradueerde verpleger te voeren, overeenkomstig het koninklijk besluit van 17 augustus 1957, houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder het diploma van "vroedvrouw" of verpleger wordt toegekend.
- d) De graad van "vroedvrouw" eerste klasse of gegradueerde verpleger eerste klasse wordt ambtshalve toegekend aan de titularissen van de graad van "vroedvrouw" of gegradueerde verpleger na een geldelijke anciënniteit van negen jaar in de "bis"-schaal 1.55.

- e) De graad van eerstaanwend "vroedvrouw" of eerstaanwend gegraduateerde verpleger wordt amtsshalve toegekend aan de titularissen van de graad van "vroedvrouw" eerste klasse of gegraduateerde verpleger eerste klasse na een geldelijke anciënniteit van achttien jaar in de "ter"-schaal 1.61.
- f) De graad van gebrevetteerde verpleger wordt toegekend aan de houder van het brevet van ziekenverpleger of van een diploma van verpleger van een hoger niveau.
- g) De graad van verpleegassistent wordt toegekend aan de houder van het brevet van verpleegassistent ingesteld bij koninklijk besluit van 17 augustus 1957, of van een brevet of diploma met een hoger niveau. De graad van verpleegassistent wordt eveneens toegekend aan de houder van het getuigschrift van ziekenoppasser of ziekenverzorger die :
  - ofwel geslaagd is in het voorexamen voorzien bij artikel 6 van het koninklijk besluit van 13 augustus 1962;
  - ofwel geslaagd is in een professionele proef.
- h) De graad van ziekenoppasser of ziekenverzorger wordt toegekend aan de houder van een getuigschrift van ziekenoppasser of ziekenverzorger.
- i) De graad van kinderverzorger wordt toegekend aan de houder van een brevet van kinderverzorger, ingesteld bij koninklijk besluit van 17 augustus 1957.
- j) De graad van sanitaire helper wordt toegekend aan de houder van een brevet van sanitaire helper.
- k) De graad van gezins- of bejaardenhelper wordt toegekend aan de houder van een bekwaamheidsgetuigschrift.

Art.18 : Loonschalen

a) *Verplegings- en verzorgingspersoneel*

De schaal 1,78 S wordt toegekend aan de titularissen van de graad van "hoofdvroedvrouw" en "hoofdverplegende" (mannen en vrouwen). (gewijzigd bij c.a.o. 24.04.1995)

De basis-schaal 1.61 met overgang naar de "bis"-schaal 1.61 na twee jaar geldelijke anciënniteit in de basisschaal, wordt toegekend aan de titularissen van de graad van adjunct-hoofdvroedvrouw" en adjunct-hoofdverpleger.

Na negen jaar geldelijke anciënniteit in de "bis"-schaal 1.61 bekomen zij de "bis"-schaal 1.77, met overgang naar de "ter"-schaal 1.77 na twaalf jaar geldelijke anciënniteit in de "bis"-schaal 1.77.

De "ter"-schaal 1.77 wordt toegekend aan de titularissen van de graad van eerstaanwend "vroedvrouw" en eerstaanwend gegraduateerde verpleger.

De "bis"-schaal 1.61, met overgang naar de "ter"-schaal 1.61 na twaalf jaar geldelijke anciënniteit in de "bis"-schaal, wordt toegekend aan de titularissen van de graad van "vroedvrouw" eerste klasse en gegraduateerde verpleger eerste klasse.

De basisschaal 1.55, met overgang naar de "bis"-schaal 1.55 na twee jaar geldelijke anciënniteit in de basisschaal, wordt toegekend aan de titularissen van de graad van "vroedvrouw" en gegraduateerde verpleger alsmede bij overgangsregeling aan de verplegers-titularissen van het diploma A2 (oud stelsel) in dienst voor 1 augustus 1964.

De basisschaal 1.43, met overgang naar de "bis"-schaal 1.43 na twee jaar geldelijke anciënniteit in de basisschaal, wordt toegekend aan de titularissen van de graad van gebrevetteerde verpleger.

Na negen jaar geldelijke anciënniteit in de "bis"-schaal 1.43, bekomen zij de "bis"-schaal 1.55, met overgang naar de "ter"-schaal 1.55 na twaalf jaar geldelijke anciënniteit in de "bis"-schaal 1.55 (in dit geval, wordt de geldelijke anciënniteit berekend alsof de schaal 1.55 zou zijn ingedeeld in de klasse "20 jaar").

De verplegers-titularissen van het diploma A2 (oud stelsel) in dienst na 1 augustus 1964 genieten dezelfde bezoldigingsregeling als de gebrevetteerde verplegers.

De basisschaal 1.40, met overgang naar de "bis"-schaal 1.40 na twee jaar geldelijke anciënniteit in de basisschaal, wordt toegekend aan de titularissen van de graad van verpleegassistent.

Na negen jaar geldelijke anciënniteit in de "bis"-schaal 1.40, bekomen zij de "bis"-schaal 1.57, met overgang naar de "ter"-schaal 1.57 na twaalf jaar geldelijke anciënniteit in de "bis"-schaal 1.57.

De schaal 1.35 wordt toegekend aan de titularissen van de graad van kinderverzorger en sanitair helper (mannen en vrouwen). (gewijzigd bij c.a.o. 24.04.1995)

b) Niet-gediplomeerd hulppersoneel en huishoudelijk personeel

De schaal 1.26 wordt toegekend aan de gezins- en bejaardenhelp(st)er, in het bezit van het attest, afgeleverd door de bevoegde minister of staatssecretaris.

De schaal 1.22 wordt toegekend aan de gezins- en bejaardenhelp(st)er, niet in het bezit van voornoemd attest.

De schaal 1.22 wordt toegekend aan het niet gediplomeerd hulppersoneel en huishoudelijk personeel, dat niet in het bezit is van een diploma, attest, brevet of getuigschrift vereist voor een taak welke tot de werkelijke verpleging behoort. (gewijzigd bij c.a.o. 24.04.1995)

c) Valorisatie van bijkomende voorwaarden, meer bepaald betreffende de studies vereist voor de benoeming van het verplegings- en verzorgingspersoneel

De valorisatie van genoemde voorwaarden mag geschieden op basis van één tweejaarlijkse verhoging, geldend voor de loonschalen van de betrokken graad, zonder hierbij het maximum van de betrokken loonschaal te overschrijden, voor het diploma van bijkomende specialisatie en voor het diploma van gegradueerde sociaal verpleger, op voorwaarde nochtans dat dit diploma werkelijk wordt vereist bij het begeven van de betrekking of voor de uitoefening van de functie.

HOOFDSTUK V : GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN

a) Bevordering

Art.19

Op het ogenblik van zijn bevordering van een categorie naar een andere heeft elk personeelslid onmiddellijk recht op de loonschaal van de nieuwe functie welke hij uitoefent, rekening houdend met de verworven anciënniteit.

b) Koppeling van de lonen aan het indexcijfer van de consumptieprijzen

Art.20 (zie 1B)

Al de in deze collectieve arbeidsovereenkomst voorziene lonen en wedden, evenals de werkelijk uitbetaalde lonen worden gekoppeld aan het indexcijfer van de consumptieprijzen van het Rijk, overeenkomstig de modaliteiten welke zijn vastgesteld bij de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de openbare schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen, aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld.

Zij worden beschouwd als zijnde in overeenstemming met het indexcijfer 96,05. Zij zullen worden gekoppeld zoals zij op een bepaalde datum zullen worden vastgesteld, aan het spilindexcijfer dat er op dezelfde datum op van toepassing is, volgens de toepassing van artikel 5 van voormelde wet.

Iedere maal dat het gemiddelde van de indexcijfers van de consumptieprijzen van twee opeenvolgende maanden een van de spilindexcijfers bereikt of erop wordt teruggebracht, worden de lonen gekoppeld aan het spilindexcijfer 96,05 opnieuw berekend door de coëfficiënt 1,02n er op toe te passen, waarin de rang van het bereikte spilindexcijfer vertegenwoordigt.

Voor het berekenen van de coëfficiënt 1,02n worden de breuken van een tienduizendste of weggelaten, naargelang zij al dan niet 50 pct. van een tienduizendste bereiken.

Onder spilindexcijfers moet worden verstaan de getallen behorend tot een reeks waarvan het eerste 96,05 is, en elk van de volgende wordt bekomen door het voorgaande te vermenigvuldigen met 1,02, terwijl de delen van honderdsten van een punt worden afgerond op het naasthogere honderdste of worden verwaarloosd, naargelang zij al dan niet 50 pct. van een honderdste bereiken.

Elk van deze spilindexcijfers wordt aangevuld door een volgnummer dat zijn rang aanduidt, nr. 1 duidt het spilindexcijfer aan dat volgt op het indexcijfer 96,05.

De verhoging of vermindering wordt toegepast vanaf de tweede maand welke volgt op het einde van de periode van twee maanden waarvan het gemiddeld indexcijfer het spilindexcijfer bereikt dat een wijziging rechtvaardigt volgens de hiernavolgende tabel, welke als voorbeeld wordt gegeven, maar niet limitatief is :

Rang en spilindex	Verhogingscoëfficiënt	Vereffeningspercentage
0: 96,05	1,02 (0) – 1	100
1: 97,97	1,02 (1) – 1,02	102
2: 99,93	1,02 (2) – 1,0404	104,04
17: 134,52	1,02 (17) – 1,4002	140,02
18: 137,21	1,02 (18) – 1,4282	142,82
19: 139,95	1,02 (19) – 1,4568	145,68
20: 142,75	1,02 (20) – 1,4859	148,59
21: 145,61	1,02 (21) – 1,5157	151,57
22: 148,52	1,02 (22) – 1,5460	154,60
23: 151,49	1,02 (23) – 1,5769	157,69
24: 154,52	1,02 (24) – 1,6084	160,84
25: 157,61	1,02 (25) – 1,6406	164,06
26: 160,76	1,02 (26) – 1,6734	167,34
27: 163,98	1,02 (27) – 1,7069	170,69
28: 167,26	1,02 (28) – 1,7410	174,10
29: 170,61	1,02 (29) – 1,7758	177,58
30: 174,02	1,02 (30) – 1,8114	181,14
enz		

c) Voordelen in natura

Art.21

De werknemers die inwonen, moeten de kosten ervan dragen volgens een met de werkgever te sluiten overeenkomst. De inwoningkosten mogen evenwel maandelijks de bedragen niet overschrijden welke zijn vastgesteld bij artikel 20 van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

d) Onregelmatige prestaties

Art.22 (zie 1B)

(Dit artikel wordt opgeheven bij C.A.O. 07.12.00).

e) Verlof voor deelneming aan examens

Art.23

De werknemer mag, mits akkoord van de werkgever, afwezig zijn de dag van een examen dat betrekking heeft op de functies uitgeoefend in de instelling.

f) Gewaarborgd loon

Art.24

Een maandelijks minimumloon van [1.071,98 EUR vanaf 1 januari 2002] is gewaarborgd aan het personeel op 21-jarige leeftijd. Dit loon omvat de haard- of standplaatsvergoeding. (gewijzigd bij c.a.o. 00.00.2001)

g) Overgangsstelsel

Art.25

Ingeval de thans aan een personeelslid overeenkomstig de collectieve arbeidsovereenkomst van 29 maart 1974, gesloten in het Nationaal Paritair Comité voor de gezondheidsdiensten, tot vaststelling van de arbeids- en loonvoorwaarden van sommige werknemers, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 3 december 1974, toegekende loonschaal voordeliger is dan de overeenkomstig deze collectieve arbeidsovereenkomst toe te kennen loonschaal, mag het personeelslid dat deze voordeliger loonschaal geniet op 31 december 1982, daarvan blijven genieten in overgangsstelsel.

HOOFDSTUK VI : SLOTBEPALINGEN

Art.26

Deze collectieve arbeidsovereenkomst treedt in werking op 1 januari 1983.
Zij is gesloten voor onbepaalde duur en mag worden opgezegd door elk van de partijen mits een opzeggingstermijn van drie maanden bij een ter post aangetekende brief, gericht aan de voorzitter van het Paritair Subcomité voor de inrichtingen onderworpen aan de wet op de ziekenhuizen.